

новітніх поселень, які можуть використовувати хвильову енергію для забезпечення власних потреб. Якщо створювати багаторівневі структури з натуральних або екологічно чистих матеріалів і використовувати новітні менш шкідливі технології, то об'єкти будівництва можуть стати ще кращими, що має допомогти покращити екологічну ситуацію та відстрочити масштабну світову катастрофу.

Література:

1. Найактуальніші екологічні проблеми Землі [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://eco.aep.kiev.ua/novini/15-najaktualnishih-ekologichnih-problem-zemli/>.
2. Кизилова С.А. Возведение мобильных мегаструктур в водной среде: преимущества и перспективы. Жилищное строительство. 2018. № 8. С. 24–29.
3. Филиппов В. Градостроительство. Планировка сельских населенных пунктов. Линейные города: независимые американские проекты, 2019. С. 148–155.
4. Goodwin D. Mateusz Pospiech Proposes a Megastructure to Replace Iran's Dried Up Zayanderud River [Електронний ресурс] / Goodwin. 2015. Режим доступу до ресурсу: https://www.archdaily.com/616127/iran-s-dry-rivers-student-proposal-to-replace-scar-with-a-megastructure?ad_medium=gallery.
5. Muca K. the city above the city: muça + safaryan ecologically expand capsule tower in tokyo [Електронний ресурс] / Muca. 2017. Режим доступу до ресурсу: <https://www.designboom.com/architecture/muca-safaryan-metabolism-2-0-the-city-above-the-city-01-06-2017/>.
6. Tufek-Memisevic T. Linear megastructures. An eccentric pursuit in tackling urban sustainability challenges [Електронний ресурс] / T. Tufek-Memisevic, E. Stachura. 2019. Режим доступу до ресурсу: <https://www.researchgate.net/publication/341553590>
7. What is Seasteading? [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://dismagazine.com/dystopia/evolved-lifestyles/67148/what-is-seasteading/>.

УДК 72.01

ОБРАЗНІСТЬ І ЦІЛІСНІСТЬ КОМПОЗИЦІЇ РЕГУЛЯРНОГО ПАРКУ В ЕПОХУ РЕНЕСАНСУ

Лесів І.С., студ. гр. ДАС м(п)-506

Науковий керівник – Василенко О.Б., док. арх., проф., зав. каф.

(кафедра Дизайну архітектурного середовища,

Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Образність та цілісність аналізу композиції садово-паркового мистецтва Європи в епоху ренесансу. Історія садово-паркового мистецтва нараховує більш восьми тисячоліть. Стили садів, що сформувалися за настільки тривалий час, подібно іншим видам мистецтва (архітектурі, живопису, літературі) були відображенням епохи. До XIX століття сади здебільшого створювалися для знаті і служили «візитною карткою» правлячої еліти. Саме тому в садах з такою силою і виразністю проявилися національні і релігійні особливості, а також світогляд людини і відношення його до природи.

Італію епохи ренесансу характеризує насамперед розвиток культури і мистецтва у всіх областях, формуються капіталістичні відносини. Багато які міські ремісники містять майстерні з великим числом підмайстрів і учнів. Важливу роль грають обширні торгові зв'язки по всьому світу, розвиток буржуазії. Поява меценатів, готових вкладати кошти в будівництво вілл і парків, сприяє розвитку ландшафтної архітектури, появи нових парків і

садів, розвитку садового мистецтва [1]. Історія садово-паркового мистецтва найтісніше пов'язана з іншими мистецтвами – насамперед із стилями в поезії і пейзажному живописі. Іноді «садові ідеї» з'являються вперше за межами садівництва – і не тільки в поезії й живописі, а також у філософії, фізиці і навіть в політиці. Тому чисто формальний розподіл стилів у садівництві у відриві від загального розвитку культури на «регулярні» і «нерегулярні» (або пейзажні) не витримує ніякої критики. У садовому мистецтві ми повинні в основному розрізняти ті ж стилі, що й у загальному розвитку мистецтв, – стилі, зв'язані з пануючими ідеями й смаками епохи [2].

Сад бароко, також Регулярний сад – тип парку, що виник у Західній Європі наприкінці XVI ст. Він успадкував симетричне планування садів доби Відродження вздовж головної осі при підкоренні всіх частин ансамблю єдиному художньому задуму. Сади бароко активно втручаються в природне середовище, по-своєму використовують рельєф місцевості, водні ресурси, лісові масиви, рослини. Також активно використовуються паркові будівлі, скульптури, квітники при збереженні ієрархії, особливого ладу побудови саду.

Особливе місце в історії садово-паркового мистецтва займають італійські сади епохи Ренесансу. Замкнені регулярні сади на схилах, наповнені скульптурами, гротами, водними спорудами, що відкривають красивий вид на ландшафт поза садом, не залишать глядача байдужим. Створюється відчуття, що головні ідеї, закладені в італійських садах, це ідеї здивування, театральності і насолод красою природи, підлеглою людині [3]. Італійські регулярні сади мають свою особливість. Незважаючи на підкорення руці людини, природа здається «живою». Для порівняння, французькі сади виражають перемогу волі людини над природою, її повне підкорення, переважає штучне формування ландшафту, сильний розвиток топіарного мистецтва. Італійські сади також регулярні, однак, в них відчувається більше природності. Можливо, це пов'язано з використанням рельєфу, а також з численними водними каскадами і гротами, вільно зростаючими деревами, що наповнюють сади.

Зв'язок з творчістю виявляється і в організації системи водних споруд, також характерній для італійських садів. Вода завжди є гармонійною складовою пейзажу, ландшафту, парку. Вона стає однією з головних прикрас, центром тяжіння уваги. Водні споруди і системи водоймищ можуть частково формувати настрій саду або парку. Наприклад, парадний, святковий характер можна створити за допомогою фонтанів, великих басейнів. Для створення відчуття самоти більше підходять струмки, каскади. Так чи інакше, італійські сади ренесансу і бароко наповнені всілякими водними спорудами, які грають дуже важливу роль для композиції і образу, настрою. Говорячи про творчість в італійських садах, не можна не відмітити активне використання скульптурного мистецтва і організацію скульптурних композицій.

Італійські сади епохи Ренесансу характеризують також властиві їм естетичні принципи формоутворення, такі як композиція, гармонія, міра, ритм. Гармонію визначає відчуття природності саду при видимому впливі руки людини. Гармонійне поєднання регулярно і вільно посаджених рослин, великих і маленьких, бурхливих і тихих водних пристроїв, парадних і відокремлених частин парку. Мірою є в рівній мірі природа і людина. Все, що створено людиною, засноване на умовах і образах, розкритих самою природою країни (особливості рельєфу для організації терас і водних систем) і історією культури (античні образи скульптур). Вплив людини на організацію природного ландшафту не більше і не менше, ніж необхідно для гармонійного сприйняття ландшафтної архітектури.

Ритм можна характеризувати як такий, що постійно змінюється – то рівний, то динамічний. Це особливості регулярного парку, властиві італійським садам. Наявність основної осі, прямих алей, зв'язуючої частіше за все прямокутні за формою окремі частини саду. Частіше зустрічається симетричне розташування архітектури відносно основної осі [4].

Сади вілл у Флоренції зіграли важливу роль в розвитку садового мистецтва Італії. Замість закритої і схематичної композиції дворів середньовіччя з'являється форма життєрадісного, пов'язаного з природою саду. В ньому знаходили застосування всі досягнення садового мистецтва античності і технічні удосконалення, народжені бурхливим

розвитком епохи. За типові флорентійські вілли XV ст. можна вважати віллу Медічі у Фьезоле поблизу Флоренції, побудовану Мікелоццо (1396-1472), і віллу в Поджо а Кайяно, яку звів Джуліано та Сангало (1445-1516). Центрична композиція вілли, що підпорядковує собі сад і пов'язана з ним терасами і сходами, свідчить про характерне для того часу уявлення про пануюче положення людини в природі. Найбільш яскравий приклад поєднання парадності і відокремленості – сад вілли Ланте. (рис. 1).

Рис. 1. Сад вілли Ланте в м. Вітербо. Архітектор Дж. Віньола

Художній образ саду вілли Ланте гармонійний, цілісний, мальовничий. Сад зроблений з великим смаком. Спочатку саду великий квадратний партер з фонтаном. Перед терасовою частиною саду розташовуються дві будівлі вілли, симетрично відносно осі. Далі йде система терас і водоймищ. Сад завершується П-образним басейном і спорудами на верхній терасі [5].

Яскравий приклад театральності італійського саду – Сади Боболі (рис. 2) – це славнозвісний парк у Флоренції, один з кращих паркових ансамблів італійського Ренесансу, розташований на схилах горба Боболі, за палаццо Пітті. Довгі осьові доріжки, баскети, тераси, декоративні елементи з каменя, скульптури, фонтани. У всьому панує атмосфера гармонії і спокою.

Рис. 2. Сади Боболі у Флоренції. Giardino di Boboli

Особливістю є те, що з садів відкриваються мальовничі види на місто. А з рівня другого поверху палаццо відкривається вигляд на центральну частину саду. У цей час сади Боболі є музеєм садової скульптури під відкритим небом, де представлені як античні давні витвори мистецтва, так і твори XVI і XVII вв.

Найбільший розвиток тема води отримала в саду Вілли д'Есте в Тіволі (рис. 3). Вілла д'Есте була задумана як сад німф Гесперід, присвячений Гераклу. Ключовим елементом саду в Тіволі стала статуя Геракла, від якої вели дві символічні дороги – одна до Доброчесності, інша до Вади.

Рис. 3. Сади Вілли д'Есте в Тіволі. Арх. П. Лігоріо. 1550 р.

Висновки. Естетико-художній аналіз італійських садів епохи Відродження, визначив основні характеристики їх художнього образу і вплив культурного середовища на формоутворення і створення образів. Ці сади є найкращим відображенням своєї епохи, в якою мірою всьому є людина нарівні з природою, а культурне середовище визначає безмежний розвиток творчості. Італійські сади пишні, потребують тривалої праці, багатоманітні і дуже поетичні. Маючи чітку структуру, вони здаються природними і мальовничими. При цьому явно видно руку людини, що додає ефектну форму вільній природі саду, здатну дивувати і надихати глядача.

Література:

1. Афмидентова В.В. История садово-парковых стилей, М, «Архитектура», 2003.
2. Кох В. Энциклопедия архитектурных стилей. Москва, 2011. С. 212-235.
3. Белочкина Ю. Итальянские сады и парки. 2011.
4. Ананьева Е. Парки. Сады. Самые красивые и знамените, 2004.
5. Курбатов В.Я. Всеобщая история ландшафтного искусства. Сады и парки мира. М.: Эксмо, 2008. 736 с.